

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 378.147:004.738.5

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332786>

Марія Вереш, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри німецької філології

Державного вищого навчального закладу “Ужгородський національний університет”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5923-7243>

Олена Шишацька, кандидат фізико-математичних наук, доцент
кафедри теорії та технології програмування
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8791-8989>

Людмила Клос, доктор філософії, асистент кафедри мікробіології
та паразитології з основами імунології
Навчально-наукового інституту громадського здоров'я та профілактичної медицини
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9972-2884>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено порівняльний аналіз синхронного й асинхронного онлайн-навчання у закладах вищої освіти. Визначено, що кожен з форматів має характерні особливості, переваги та недоліки, що впливають на ефективність освітнього процесу. Проаналізовано різні аспекти цих форматів, зокрема, їх вплив на взаємодію викладача та студентів, гнучкість навчання, розвиток навичок комунікації і самоорганізації, а також технічні вимоги до процесу. Окремо розглянуто вплив синхронного й асинхронного форматів на мотивацію студентів та їхню здатність до самостійного навчання. Зроблено висновок, що вибір між цими форматами залежить від цілей, специфіки дисципліни та індивідуальних потреб учасників освітнього процесу.

Ключові слова: комп'ютерно-інформаційні технології; освіта; іноземні мови; навчальні платформи; заклад вищої освіти.

Рис. 1. Табл. 1. Літ. 11.

Mariya Veresh, Ph.D. (Philology), Associate Professor of the
German Philology Department,
Uzhhorod National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5923-7243>

Olena Shyshatska, Ph.D. (Phys.-Math), Associate Professor of the
Programming Theory and Technology Department,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8791-8989>

Liudmyla Klos, Doctor of Philosophy, Assistant Lecturer of the Microbiology and
Parasitology with Fundamentals of Immunology Department,
Educational and Scientific Institute of Public Health and Preventive Medicine,
Oleksandr Bohomolets National Medical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9972-2884>

COMPARATIVE ANALYSIS OF SYNCHRONOUS AND ASYNCHRONOUS ONLINE LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article presents a comparative analysis of synchronous and asynchronous online learning in higher education institutions. It identifies that each format has its distinctive features, advantages, and drawbacks, which influence the effectiveness of the educational process. The analysis covers various aspects of these formats, including their impact on the interaction between instructors and students, the flexibility of learning, the development of communication and self-organizational skills, as well as the technical requirements for the process. Synchronous learning, characterized by real-time interaction, enables immediate feedback and promotes collaborative learning, making it beneficial for courses that require active discussions, immediate clarification of complex concepts, and group-based activities. However, it demands a fixed schedule, which may be challenging for students with different time zones or personal commitments. On the other hand, asynchronous learning offers more flexibility, allowing students to engage with course materials at their own pace, which fosters independent learning and time management skills. However, it may lack the immediacy of feedback and personal interaction, which can impact the learning experience, particularly for students who struggle with self-discipline or find it difficult to maintain motivation without direct guidance. Additionally, the article examines how both formats affect student

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

motivation and their ability to engage in self-directed learning. It highlights that synchronous learning may offer stronger motivation through real-time interaction, while asynchronous learning can cater to students who require a more flexible learning environment. Furthermore, the choice between these formats depends on the goals of the course, the nature of the subject matter, and the individual needs of the participants in the educational process. The findings suggest that a blended approach, combining elements of both synchronous and asynchronous formats, could offer an optimal solution for diverse learning contexts, allowing institutions to provide a more personalized learning experience.

Keywords: computer information technologies; education; foreign languages; learning platforms; Higher Education Institution.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні набуває все більшого поширення використання інформаційного простору та сучасних освітніх технологій дистанційного й електронного навчання. Особливої актуальності це набуло в умовах пандемії COVID-19, а згодом – через запровадження воєнного стану, що змусили систему вищої освіти швидко адаптуватися до нових викликів. Одним із ключових напрямів програми реформування та модернізації вищої освіти стало впровадження дистанційного навчання, яке відкриває можливості здобуття освіти без відриву від виробництва, для людей з обмеженими можливостями, а також для студентів із регіонів, що постраждали від бойових дій.

За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні, ця форма навчання визнається рівноцінною з денною, заочною, вечірньою та екстернатною, реалізується за допомогою цифрових технологій і потребує якісного науково-методичного та технічного забезпечення [2, 23]. У цьому контексті особливої ваги набуває порівняльний аналіз двох основних форматів онлайн-навчання – синхронного (реального часу) та асинхронного (з відкладеним доступом). Відсутність чітко структурованих досліджень щодо ефективності цих форматів ускладнює оптимальний вибір методів викладання, що, зі свого боку, може негативно впливати на якість освіти та рівень мотивації і залученості студентів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання організації онлайн-навчання досліджувались у працях таких учених, як Ю. Носко, Т. Засєкіна, І. Роберт, Л. Даниленко, які акцентували увагу на педагогічних та технологічних аспектах цифрової освіти. Водночас низка авторів (О. Пометун, І. Ковальчук, А. Литвин) досліджували особливості взаємодії викладач – студент у віртуальному середовищі. Проте комплексного аналізу ефективності синхронного й асинхронного форматів у контексті досягнення освітніх результатів, з урахуванням суб'єктивного сприйняття студентів і викладачів, досі недостатньо.

Зокрема, Ю. Богачков, А. Букач, П. Ухань розглядають застосування платформи Google Classroom для створення варіативних дистанційних курсів, наголошуючи на її технологічних можливостях для підтримки різних форматів навчання [1]. О. Бойко досліджує віртуальну комунікацію як сучасний тренд спілкування, що є важливим аспектом у

контексті онлайн-навчання, підкреслюючи значення комунікаційних навичок віртуального середовища [2]. Водночас К. Гавриленко акцентує увагу на нових викликах, які дистанційне навчання ставить перед педагогами, зокрема в умовах технологічних і організаційних змін [4].

Мета статті. Метою статті є здійснення порівняльного аналізу синхронного й асинхронного онлайн-навчання у закладах вищої освіти з метою виявлення їх переваг, недоліків та можливостей ефективного застосування у сучасному освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Питання дистанційної освіти активно досліджується як в українському, так і в зарубіжному науковому просторі. Водночас серед науковців досі немає єдиного підходу до визначення понять “дистанційна освіта” та “дистанційне навчання”. Зокрема, Н. Родінова трактує дистанційну освіту як універсальну форму навчання, що базується на поєднанні традиційних і новітніх інформаційних технологій та передбачає свободу у виборі дисциплін і діалоговий обмін між викладачем і студентом, незалежно від їхнього просторового та часового розташування [10, 285].

Зі свого боку В. Кухаренко, визначає дистанційну освіту як різновид освітньої системи, де провідну роль відіграють дистанційні технології навчання. Він також підкреслює, що саме в процесі дистанційного навчання здійснюється отримання дистанційної освіти [6, 70]. Таким чином, дистанційне навчання є базовою формою організації освітнього процесу, яка дозволяє здобувачам освіти отримувати знання без безпосереднього перебування у закладі освіти, використовуючи сучасні цифрові засоби [6, 135].

На думку О. Лучанінової, онлайн-навчання є специфічною формою навчання з притаманною їй структурою: цілями, змістом, програмами, методами, організаційними формами та засобами, що забезпечують взаємодію викладача і студента [7].

Узагальнення наукових підходів дає підстави виокремити спільні елементи в структурі онлайн-навчання, зокрема: суб'єкти освітнього процесу, навчання у синхронному (в реальному часі) та асинхронному (із відкладеним доступом) режимах, а також цілі, зміст, методи, форми й засоби організації навчання.

Водночас незважаючи на глибоке теоретичне осмислення онлайн-навчання загалом, питання

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ефективності окремих його форматів, зокрема, синхронного та асинхронного, недостатньо висвітлене в науковій літературі. Це ускладнює вибір оптимальної моделі для конкретних умов закладів вищої освіти, особливо в сучасних умовах нестабільності, викликаній воєнним станом.

Отже, онлайн-навчання розглядається як цілеспрямований, інтерактивний процес взаємодії викладача та здобувача вищої освіти, що базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Цей формат дає змогу здійснювати освітній процес незалежно від місця перебування його учасників, що особливо актуально в умовах воєнного стану в Україні. Дистанційне навчання відкриває широкі можливості для отримання освіти під час професійної діяльності або перебування вдома, сприяє організації самоосвіти, індивідуалізації освітньої траєкторії, розширює доступ до освітніх ресурсів для людей різного віку, соціального статусу та фізичних можливостей, тим самим підвищуючи їхню соціальну та професійну мобільність [1, 292].

Згідно із Законом України “Про вищу освіту” [8] та наказом МОН України “Положення про дистанційне навчання” [9], змішане навчання, що передбачає інтеграцію традиційного та дистанційного форматів, визнано одним із пріоритетних підходів до здобуття освіти. У його межах важливо правильно збалансувати подачу теоретичного матеріалу й організацію практичних занять як для студентів, які навчаються офлайн, так і для тих, хто залучений до онлайн-навчання.

Поняття “змішане навчання” передбачає поєднання синхронних і асинхронних освітніх компонентів з активним використанням цифрових технологій, створюючи гнучке освітнє середовище, у якому учасники можуть адаптувати темп і формат засвоєння знань відповідно до власних потреб і можливостей.

Сучасна освітня практика дедалі частіше орієнтується на гнучкій моделі навчання, зокрема на змішаний формат, який поєднує переваги традиційного та дистанційного навчання. Так, за визначенням Л. Ткаченка, змішане навчання – це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної діяльності учасників освітнього процесу з використанням і взаємним доповненням традиційних, електронних, дистанційних і мобільних технологій. При цьому передбачається самостійне регулювання студентом часу, місця, маршруту й темпу навчання [11, 93].

На думку О. Бойко, змішане навчання забезпечує взаємодію між викладачем і здобувачем освіти як в аудиторному, так і в дистанційному форматах, дозволяючи реалізувати навчання як у синхронному (в режимі реального часу), так і в асинхронному

(з відкладеним доступом до матеріалів) режимах за активного застосування інформаційно-комунікаційних технологій [3, 152].

Порівняльний аналіз синхронного й асинхронного форматів онлайн-навчання дає змогу виокремити характерні риси, переваги та недоліки кожного з них.

Синхронне навчання забезпечує можливість оперативного зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами освіти, що сприяє негайному поясненню складних понять і уточненню матеріалу. Такий формат також передбачає організацію групової взаємодії, розвиток комунікативних навичок і колабораційної діяльності, підтримує мотивацію через безпосереднє спілкування в режимі реального часу [10, 287–288]. Проте до недоліків синхронного режиму варто віднести необхідність синхронізації розкладу для всіх учасників, обмеження індивідуального темпу навчання, залежності ефективності занять від рівня підготовки педагога, а також вимоги до стабільного інтернет-з'єднання.

Асинхронне навчання, навпаки, характеризується гнучкістю графіка та можливістю поєднувати освітню діяльність з професійною чи особистою. Здобувачі освіти можуть опрацьовувати матеріал у зручний для себе час і у власному темпі, що сприяє формуванню навичок самоорганізації та автономного навчання [10, 289]. Недоліком цього формату є відсутність негайного зворотного зв'язку з викладачем, що ускладнює засвоєння складного матеріалу. Крім того, розвиток навичок, які потребують інтерактивної взаємодії (наприклад, комунікативні чи практичні вміння), ускладнений або потребує спеціально організованих умов.

У табл. 1 систематизовано основні критерії для порівняння синхронного та асинхронного онлайн-навчання.

Враховуючи специфіку медичної освіти, синхронне навчання буде корисним для обговорення клінічних випадків, дискусій про етичні питання та вивчення складних медичних тем, де важливий безпосередній зворотний зв'язок від викладача. Наприклад, онлайн-відеоконференції можуть стати ефективним засобом для демонстрації медичних процедур або взаємодії з пацієнтами в реальному часі, що дає можливість студентам отримати необхідні знання і навички для подальшої практики. Однак асинхронний формат, зокрема вивчення теоретичних матеріалів, забезпечує здобувачам освіти можливість самостійного вивчення в зручний для них час, що дозволяє поєднувати навчання з клінічною практикою [5, 78].

У філологічній освіті синхронний формат навчання ефективно застосовується під час проведення інтерактивних семінарів, мовних практикумів або обговорення літературних текстів, де важливою є жива комунікація, корекція мовлення і розвиток

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

комунікативної компетентності. Наприклад, під час онлайн-занять з іноземної мови студенти можуть брати участь у рольових іграх, дебатах або читанні

вголос із подальшим аналізом, що сприяє підвищенню рівня володіння мовою та розвитку критичного мислення.

Таблиця 1

Порівняння синхронного та асинхронного онлайн-навчання [11]

Критерій	Синхронне онлайн-навчання	Асинхронне онлайн-навчання
Присутність учасників	Одночасна присутність усіх учасників у віртуальному середовищі.	Відсутність вимоги до одночасної присутності учасників, доступ до матеріалів у зручний час.
Інтерактивність	Висока. Забезпечується через відео- та аудіозв'язок, чати, конференц-зв'язок.	Низька. Взаємодія обмежена через форуми, коментарі до матеріалів та електронне листування.
Формат навчання	Вебінари, віртуальні заняття, онлайн-тренінги, відеоконференції, віртуальні класи.	Відео- та аудіолекції, цифрові презентації, онлайн-курси, форуми, електронні ресурси.
Можливість зворотного зв'язку	Оперативний зворотний зв'язок, можливість негайного пояснення складних понять і запитань.	Відсутність негайного зворотного зв'язку, пояснення можливі лише в межах часу відповіді викладача.
Темп навчання	Строгий, обмежений розкладом, всі учасники рухаються одним темпом.	Гнучкий, кожен учасник сам визначає темп навчання.
Індивідуалізація	Обмежена через загальний розклад і темп навчання для всіх учасників.	Висока, здобувачі освіти мають можливість вивчати матеріали в зручний для себе час та темп.
Розвиток навичок	Розвиток комунікативних та колабораційних навичок завдяки інтерактивній взаємодії.	Розвиток самоорганізації та автономії в навчанні.
Вимоги до учасників	Високі вимоги до синхронізації розкладу, необхідність бути присутнім в певний час.	Менше вимог щодо часу, але потребує високої самодисципліни та організованості.
Емоційне залучення	Високе, завдяки безпосередньому спілкуванню та груповій взаємодії.	Низьке, відсутня безпосередня комунікація, що може знижувати мотивацію та залучення.
Інфраструктура та технології	Платформи для відеоконференцій, вебінарів, віртуальних класів (Zoom, Microsoft Teams, тощо).	Платформи для навчальних курсів (Moodle, Coursera, онлайн-ресурси, електронні бібліотеки).
Переваги	Оперативний зворотний зв'язок, розвиток комунікативних навичок, емоційне залучення учасників.	Гнучкість у навчанні, можливість поєднання з іншими активностями, формування навичок самоорганізації.
Недоліки	Залежність від технологій і розкладу, обмежена індивідуалізація, вимоги до стабільного зв'язку.	Відсутність негайного зворотного зв'язку, труднощі з інтерактивними навичками, низька мотивація.
Приклад використання	Віртуальні заняття, тренінги, відеоконференції для групової роботи, лабораторні заняття.	Самостійне вивчення матеріалів, використання записів лекцій, самостійні курси та завдання.

У навчанні математики ефективним видається застосування гібридних моделей навчання, які поєднують синхронні й асинхронні форми, адже важливим є як оперативне пояснення матеріалу, так і можливість самостійного опрацювання складних тем, повернення до питань, які потребують додаткового опрацювання.

Формами синхронного навчання математики є онлайн-заняття у реальному часі (через Zoom, Google Meet, Microsoft Teams); вебінари з інтерактивними опитуваннями; віртуальні класні кімнати з електронною дошкою (наприклад, Jamboard). Найпоширеніші інструменти – електронна дошка (наприклад, Whiteboard, Ziteboard), спільні документи для розв'язування задач (наприклад, Google Docs/Sheets) та платформи типу Zoom із можливіс-

тю демонстрації екрана. Перевагами синхронного навчання в математиці є миттєвий зворотний зв'язок і пояснення складного матеріалу, можливість ставити запитання в реальному часі та формування навичок колективного мислення через обговорення плану розв'язання задачі.

Гнучкість і глибше занурення у матеріал забезпечують відеолекції з поясненням теорії та прикладами розв'язків, самостійне розв'язання задач із завантаженням відповідей на платформи (Moodle, Google Classroom) та форумне обговорення математичних завдань

Інструментами, що найчастіше використовуються є Khan Academy, Coursera, EdX; YouTube-канали з математикою (наприклад, 3Blue1Brown) та Google Classroom, Moodle, Quizizz, Classkick та ін. Перева-

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНХРОННОГО Й АСИНХРОННОГО ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

гами асинхронного навчання математиці є можливість студента працювати у зручному темпі та неодноразового переглядати матеріал

Так, В. Кухаренко зазначає, що дистанційне навчання у закладах вищої освіти може реалізовуватися в різних форматах. По-перше, як самостійна форма здобуття освіти, коли студенти повністю навчаються дистанційно, без відвідування аудиторних занять. По-друге, як елемент будь-якої форми навчання (очної, заочної, екстернатної), де дистанційні технології застосовуються частково. У другому випадку йдеться про змішане навчання, яке поєднує традиційні аудиторні заняття з онлайн-компонентами, забезпечуючи більшу гнучкість та індивідуалізацію освітнього процесу [6, 74].

Метою впровадження дистанційного навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) є:

– Підтримка традиційного освітнього процесу, де за допомогою системи дистанційного навчання

проводяться дистанційні курси.

– Підвищення якості освіти, забезпечення доступу до освітніх ресурсів для здобувачів вищої освіти.

– Формування конкурентоспроможних фахівців, здатних успішно конкурувати на ринку праці.

– Залучення здобувачів освіти, які не мають можливості відвідувати очні заняття через різні обставини.

– Залучення великої кількості слухачів, що дає змогу розширити аудиторію і залучити студентів з різних регіонів та навіть країн.

– Створення єдиного інформаційного простору, що дозволяє поліпшити організацію навчання та взаємодію всіх учасників освітнього процесу [10, 286].

Серед головних завдань впровадження технологій дистанційного навчання у ЗВО можна виокремити наступні (рис. 1).

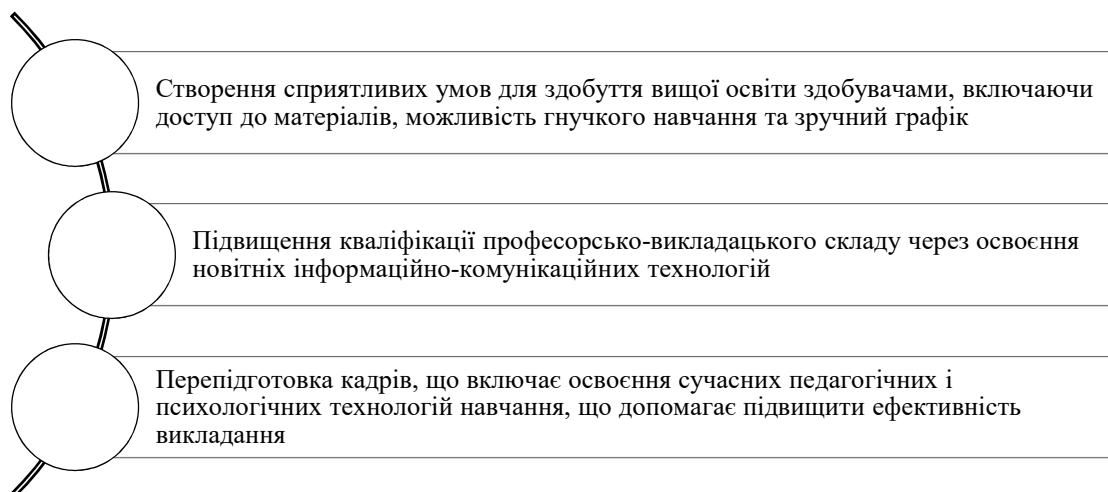

Рис. 1. Завдання впровадження технологій дистанційного навчання у ЗВО [11, 93–94]

Для реалізації процесу дистанційного навчання викладачам та здобувачам освіти необхідні відповідні інструменти. Одним із таких, за словами К. Гавриленка, є платформа дистанційного навчання. Це система програмного забезпечення, яка дає можливість не лише розміщувати навчальні матеріали, але й забезпечувати комунікацію між викладачами та студентами, здійснювати контроль знань здобувачів освіти, а також управляти курсом та організацією освітнього процесу [4, 136]. Вибір платформи є важливим для успішної реалізації онлайн-навчання, оскільки визначає ефективність взаємодії учасників та якість освітніх ресурсів.

О. Лучанінова зазначає, що “середовище дистанційного навчання” є сукупністю методів та програмних засобів, що забезпечують виконання віддаленої технології навчання [7]. Таке середовище формується двома основними способами:

1. Через використання платформ (систем) дистанційного навчання, таких як Moodle, Ding Talk, Zoom, Microsoft Teams, Classdojo, Google Classroom тощо.

2. За допомогою сукупності служб та сервісів мережі Інтернет, зокрема блогів, електронної пошти, онлайн-дошок, відео та аудіо контенту, чатів, форумів, онлайн-ресурсів для тестування, презентацій, електронних бібліотек та інших інструментів [1, 291].

Вищезгадані освітні платформи є важливими інструментами, що використовуються в освітньому процесі закладів вищої освіти не лише в Україні, але й у багатьох інших країнах. Вони дозволяють ефективно планувати й організовувати навчання, створювати курси, здійснювати комунікацію з великою кількістю слухачів та забезпечувати оперативний і якісний контроль за знаннями здобувачів освіти.

Висновки. Отже, порівняльний аналіз синхронного й асинхронного онлайн-навчання у закладах вищої освіти показує, що кожен із форматів має унікальні як переваги, так і недоліки, що визначають вибір методу залежно від конкретних умов освітнього процесу. Синхронне навчання забезпечує високу інтерактивність і оперативний зворотний зв'язок, що сприяє емоційному залученню студентів, розвитку комунікативних навичок. Однак воно вимагає синхронізації розкладу для всіх учасників і може обмежувати індивідуальний темп навчання. Зі свого боку, асинхронне навчання надає більшу гнучкість та можливість самостійного освоєння матеріалу, що підвищує рівень автономії студентів, але має недолік у вигляді відсутності негайного зворотного зв'язку, що може ускладнювати засвоєння складного матеріалу. Вибір між цими форматами залежить від цілей, технологічних можливостей та потреб студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богачков Ю.М., Букач А.В., Ухань П.С. Комплексне застосування google classroom для створення варіативних дистанційних курсів. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. № 76 (2). С. 290–303. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.3338>.
2. Бойко О.Ю. Віртуальна комунікація як сучасний тренд спілкування. *Збірник студентських наукових робіт XV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих науковців. “Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації”*. Житомир. 2022. С. 23–25.
3. Бойко О.Ю. Віртуальна комунікація: засіб навчання чи нова мовна навичка? *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2022. Т. 2 Вип. 29. С. 151–155.
4. Гавриленко К.М. Нові виклики дистанційного навчання. *Педагогічні науки збірник наукових праць*. 2021. № 93. С. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-65/2020-93-20>.
5. Карпукхіна Ю. Особливості застосування дистанційних методів навчання під час викладання дисципліни “фізіологія” для спеціальності 227 медицина. *Науково-методичні праці Херсонського державного університету*. 2020. С. 78. URL: <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/> (дата звернення: 10.04.2025).
6. Кухаренко В. Конкуренція дистанційних курсів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у професійній підготовці фахівців методологія теорія досвід проблеми*. 2022. С. 69–80. DOI: 10.31652/2412-1142-2021-60-69-80.
7. Лучанінова О. Дистанційне навчання студентів в умовах війни: латентна сила метанавичок. *Електронне наукове фахове видання “Адаптивне управління: теорія і практика”*. 2022. Вип. 13 (25). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/460/400> (дата звернення: 10.04.2025).
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення: 10.04.2025).
9. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>. (дата звернення: 10.04.2025).
10. Родінова Н., Червоний М., Діордіца І. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 4 (9). С. 285–296. DOI: <https://doi.org/10.36074/10.04.2020.v1.01>.
11. Ткаченко Л.В., Хмельницька О.С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 3, № 75. С. 91–96. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_3/20.pdf (дата звернення: 10.04.2025).

REFERENCES

1. Bohachkov, Y.M., Bukach, A.V. & Ukhany, P.S. (2020). Kompleksne zastosuvannya google classroom dlia stvorennia variativnykh dystantsiinykh kursiv [Complex use of Google Classroom for creating varied distance courses]. *Information Technologies and Learning Tools*, No. 76(2), pp. 290–303. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.3338> [in Ukrainian].
2. Boyko, O.Yu. (2022). Virtualna komunikatsiia yak suchasnyi trend spilkuvannia [Virtual communication as a modern trend in communication]. *Proceedings of the 15th Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students, Postgraduates, and Young Scholars “Modern Philological Studies and Teaching Foreign Languages in the Context of Intercultural Communication”*, pp. 23–25. [in Ukrainian].
3. Boyko, O.Yu. (2022). Virtualna komunikatsiia: zasib navchannia chy nova movna navychka? [Virtual communication: A means of learning or a new language skill?]. *Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy*, No. 2(29), pp. 151–155. [in Ukrainian].
4. Havrylenko, K.M. (2021). Novi vyklyky dystantsiino-ho navchannia [New challenges of distance learning]. *Collection of Scientific Papers on Pedagogical Sciences*, No. 93, pp. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-93-20> [in Ukrainian].
5. Karpukhina, Yu. (2020). Osoblyvosti zastosuvannia dystantsiinykh metodiv navchannia pid chas vykladannia dystsypliny “fiziolohiia” dlia spetsialnosti 227 medytsyna [Features of applying distance learning methods in teaching the discipline “Physiology” for specialty 227 Medicine]. *Scientific and Methodical Papers of Kherson State University*, No. 78. Available at: <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/> (Accessed 10 Apr. 2025) [in Ukrainian].
6. Kukhareno, V. (2022). Konkurentsiia dystantsiinykh kursiv [The competition of distance courses]. *Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in Professional Training of Specialists: Methodology, Theory, Experience, Issues*, pp. 69–80. DOI: 10.31652/2412-1142-2021-60-69-80 [in Ukrainian].
7. Luchaninova, O. (2022). Dystantsiine navchannia studentiv v umovakh viiny: latentna syla metanavychok [Distance learning of students in wartime: The latent power of metaskills]. *Electronic Scientific Professional Edition “Adaptive Management: Theory and Practice”*, No. 13(25). Available at: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/460/400> (Accessed 10 Apr. 2025) [in Ukrainian].
8. On Higher Education: Law of Ukraine from 01.07.2014 No. 1556-VII [Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 №1556-VII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Accessed 10 Apr. 2025) [in Ukrainian].

КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІАНІСТА В ЧАС ВІЙНИ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia : Nakaz ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.04.2013 № 466 [Approval of the Regulation on Distance Learning: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 25.04.2013 No. 466]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (Accessed 10 Apr. 2025) [in Ukrainian].

10. Rodinova, N., Chervonii, M. & Diordytia, I. (2022). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia studentiv v umovakh voiennoho stanu. Perspektivy ta innovatsii nauky [Features of distance learning of students in conditions of martial law].

Prospects and Innovations in Science, No. 4(9), pp. 285–296. DOI: <https://doi.org/10.36074/10.04.2020.v1.01> [in Ukrainian].

11. Tkachenko, L.V. & Khmelnytska, O.S. (2021). Osoblyvosti vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v osvitnii protses zakladu vyshchoi osvity [Features of the implementation of distance learning in the educational process of higher education institutions]. *Pedagogy of Forming a Creative Personality in Higher and General Secondary Schools*, No. 3(75), pp. 91–96. Available at: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_3/20.pdf (Accessed 10 Apr. 2025) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.04.2025

УДК 78.071.2:780.616.433]:355.48(477:(470+571))
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332787>

Олена Дмитрієва, доктор філософії, викладач кафедри
музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
провідний концертмейстер
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7205-2545>

КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІАНІСТА В ЧАС ВІЙНИ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

У статті проаналізовано й осмислено сутність концертно-виконавської діяльності піаніста-соліста, концертмейстера, універсального діяча культури у контексті повномасштабної війни Росії проти України. Здійснено аналіз наукових досліджень, присвячених загальним та професійним особливостям концертно-виконавської діяльності, виокремлено ключові чинники, які впливають на її активізацію під час війни. Досліджено типологію концертної діяльності, підкреслено роль благодійних концертів в Україні та закордонних громадах як інструмента культурної дипломатії. Проаналізовано актуальні тенденції у концертному житті піаністів, що вимушено змінили місце проживання або продовжують діяти в умовах обмеженої соціальної та професійної інфраструктури, хронічного стресу, вигорання і постійної небезпеки. Узагальнено позитивний досвід концертної діяльності в малих містах та громадах. Означено питання трансформації соціокультурного та музичного середовища, що спричинило зміну форм і практик виконавства, зокрема його фортепіанної складової.

Ключові слова: концерт; виконавська діяльність; піаніст-соліст; концертмейстер; універсальний діяч культури; війна Росії проти України.

Літ. 10.

Olena Dmytriieva, Doctor of Philosophy, Lecturer of the Music
Theory and Instrumental Training Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Leading Concertmaster
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7205-2545>

CONCERT AND PERFORMANCE ACTIVITIES OF A PIANIST IN WARTIME: CULTURAL DIMENSION

The article analyzes and reflects upon the essence of concert and performance activities of a pianist-soloist, concertmaster, and universal cultural figure in the context of Russia's full-scale war against Ukraine. It explores the key factors that have influenced the intensification of performance practices during wartime, such as forced displacement, chronic stress, and the need to preserve cultural resilience. The evolution of concert typology is examined, with a special focus on charity events as tools of cultural diplomacy both within Ukraine and internationally. Particular attention is given to the growing significance of concert activity in small towns, religious institutions, shelters, hospitals, and online platforms. These alternative venues have become spaces of emotional healing and resistance. The article proposes a wartime classification of pianists-soloists, accompanists, and cultural mediators-who combine artistic, educational, and civic functions. In the conditions of war, Ukrainian pianists embody more than musical skill- they become cultural ambassadors. Their activities ensure the continuity of tradition, affirm national identity, and contribute to the global recognition of Ukraine's cultural sovereignty. Scientific research dedicated to the general and professional characteristics of concert and performance activity is analyzed, and factors that activate it in wartime conditions are identified. The typology of concert activity is examined, with a particular emphasis on the role of charity concerts as instruments of cultural diplomacy both in Ukraine and abroad. The transformation of the socio-